

TE PAS OF TE ONPAS?

De Vlaamse regering maakte de voorbije weken roerige tijden door: dit “Pas(t)” niet was meermaals te horen in de wandelgangen. Volgens Wikipedia betekent “PAS” nog niet lang. De argeloze voorbijganger zou dus besluiten dat onze toppolitici op een nieuw dossier waren gebotst – het spreekwoordelijke lijk was uit de kast gevallen...? Niet dus.

PAS betekent Programmatische Aanpak Stikstof. In mentaal: wat doen we in Vlaanderen aan het stikstofprobleem?

We weten al decennia dat we een serieus probleem hebben met vervuiling door stikstof onder verschillende gedaanten en vanuit verschillende bronnen. Verkeer, industrie en ook landbouw tekenen voor de uitstoot van stikstofoxiden die de luchtkwaliteit verslechteren (bijdrage aan fijn stof) en ernstige gezondheidsproblemen geven. Het transport via de lucht gaat over grote afstand naar het buitenland, maar we krijgen evenveel terug. Deze uitstoot gaat geleidelijk naar beneden sinds jaren vooral door technische evoluties die de uitstoot verminderen.

Een tweede probleem is de uitstoot van stikstof onder vorm van ammoniak (NH₃). Dit komt quasi totaal vanuit de intensieve veeteelt en vermindert al 10 jaar niet. De effecten zijn meer lokaal en geven eutrofiëring (voedselaanrijking) en verzuring van de omliggende natuur maar ook vorming van fijn stof met gezondheidsproblemen voor de bevolking tot gevolg.

Het resultaat is desastreus: de natuurgebieden en onze bomen in Vlaanderen gaan eraan kapot, anders kan het niet beschreven worden. Vooral een aanpak van de intensieve veeteelt die compleet uit zijn limieten is gegroeid is al vele jaren dringend, maar werd systematisch uitgesteld door onwil van de toenmalige minister Joke Schauvliege en de lobbywerking van de Boerenbond.

ER KOMT EEN PAS

Na jaren uitstel wil de huidige Vlaamse regering er toch aan beginnen en minister Demir is duidelijk gemotiveerd. Voor het eerst wordt aan de landbouwsector onder meer een vrij beperkte vermindering van aantal dieren opgelegd. Ingrijpend is dat een klein aantal (rode) bedrijven, die echte piekvervuilers zijn in de buurt van Europees beschermde natuurgebieden, moeten stoppen wegens een onoplosbare impact op de natuur. Weliswaar is daarvoor een financiële compensatie voorzien.

We zijn vanuit de natuursector niet ongevoelig voor de reacties uit de landbouw, al gaat het natuurlijk om een aangekondigde storm sinds jaren. Het industrieel landbouwmodel dat quasi volledig steunt op export

en alleen kan standhouden door groei en uitbreiding ten koste van grote milieuschade is niet vol te houden, temeer daar veel boeren hier nauwelijks een ernstig inkomen uit halen.

EN KOMT HET STIKSTOFPROBLEEM NU GOED MET DIE PAS?

Dat is weer een ander paar mouwen. Want ook vanuit de natuur- en milieusector zijn er bedenkingen: Zo wordt er vooral gerekend op technische oplossingen, onder meer bouw van nieuwe “emissiearme” stallen om de uitstoot te verminderen. Dit vraagt echter zware investeringen. Wie deze niet aan kan, moet zijn aantal dieren minderen. Dit kan een aantal perverse effecten hebben: o.a. bouw van nog meer grote stallen die onze landschappen verder industrialiseren, want er is immers geen beleid voor afbraak van bestaande oudere stallen aan gekoppeld. De aanpak bevoordeelt daarbij de grote spelers en dreigt kleinere boeren met minder financiële middelen weg te concurreren. En tenslotte is er grote onzekerheid over de beoogde resultaten, want bepaalde emissiebeperkende technologie van die stallen bleek in het verleden vaak uitgezet omwille van energiekosten. Controle is dan ook een sluitstuk, maar wordt voor een deel afgeschoven naar de gemeenten die daar de kennis, noch de mankracht niet voor hebben en zo dreigt dit een lege doos te worden. We zien dit ook bij andere regelgeving voor de landbouw die onvoldoende gerespecteerd wordt, zoals de verplichte afstand van waterlopen voor bemesten en gebruik van pesticiden. Er wordt te weinig ingezet op de problematiek van het wegverkeer dat nog steeds toeneemt met bijhorende uitstoot. Evidente maatregelen zoals rekeningrijden worden nog steeds niet ingevoerd ondanks bewezen snelle verbetering van de luchtkwaliteit. Nog een zwak punt voor onze provincie: de PAS wetgeving focust sterk op Europees beschermde natuur (“Habitatgebieden”). West-Vlaanderen heeft die veel minder en dreigt daardoor nog meer een concentratiegebied te worden van intensieve veeteelt. Men hoopt om tegen 2045 het stikstofprobleem op te lossen wat veel later is dan wat de Europese wetgeving oplegt.

Conclusie: de voorgestelde PAS wetgeving is een pas in de goeie richting, maar de weg te gaan is nog lang.

↓ Je ziet dat brandnetels, bramenstruiken en bepaalde grassen veel meer voorkomen dan vroeger. Die planten groeien sneller door de toegenomen stikstof in de bodem en verdringen zo andere plantensoorten
© Anne Braet